

LIST DO REDAKCJI (23 GRUDNIA 2019) DOTYCZĄCY ARTYKUŁU „ROLA ŚRODOWISKA SZPITALNEGO I RĄK PERSONELU MEDYCZNEGO W SZERZENIU SIĘ ZAKAŻEŃ *CLOSTRIDIOIDES (CLOSTRIDIUM) DIFFICILE*”

LETTER TO THE EDITOR (DECEMBER 23, 2019)
CONCERNING THE PAPER “THE ROLE OF HOSPITAL ENVIRONMENT AND THE HANDS OF MEDICAL STAFF
IN THE TRANSMISSION OF THE *CLOSTRIDIOIDES (CLOSTRIDIUM) DIFFICILE* INFECTION”

Temat poruszony przez Autorów artykułu zamieszczonego w numerze 6/2019 „Medycyny Pracy” jest aktualny i istotny [1]. Zgodnie z wytycznymi Światowej Organizacji Zdrowia w przypadku zdecydowanego podejrzenia lub potwierdzenia ekspozycji na organizmy przetrwalnikujące, w tym ogniska *Clostridium difficile*, preferowane jest mycie rąk mydłem i wodą [2].

Chciałybyśmy podzielić się naszymi refleksjami w zakresie proponowanych przez Autorów odpowiednich procedur higieny/mycia rąk oraz sprzątnięcia i dezynfekcji powierzchni szpitalnych, stosowanych w celu zmniejszenia liczby spor i/lub ich eradykacji. Posłużymy się wynikami badania ankietowego przeprowadzonego wśród 200 przedstawicieli personelu medycznego (lekarzy i pielęgniarek) z 7 szpitali na terenie województwa dolnośląskiego i opolskiego (badanie uzyskało pozytywną opinię Komisji Bioetycznej przy Uniwersytecie Medycznym we Wrocławiu).

W odpowiedzi na pytania dotyczące dostępności i jakości preparatu myjącego w miejscu pracy 162 osoby (81% badanych) stwierdziły, że miały nieograniczony dostęp do preparatu myjącego, a 11 (5,5%) wskazało na ograniczenia w dostępności preparatu myjącego. Ponadto 8 osób (4% badanych) oceniło jakość preparatu jako słabą. Ponad połowa ankietowanych (111 osób, 56% badanych) używała do mycia rąk zwykłego mydła, a 98 (49%) – mydła antyseptycznego. Natomiast 11 osób (6% badanych) zadeklarowało używanie mydła w kostce, które w obszarze medycznym nie powinno być stosowane.

Z odpowiedzi na pytania dotyczące przygotowania rąk do pracy wynikało, że większość ankietowanych osób nie nosiła biżuterii na dłoniach w miejscu pracy (79,5% nie nosiło obrączki, 89% – pierścionka). Mimo jasnych zaleceń w tym zakresie 20,5% respondentów

deklarowało noszenie obrączki (zawsze lub rzadko), a 11% – pierścionka (zawsze lub rzadko) w miejscu pracy. Spośród uczestników badania 9 osób (4,5%) miało tipsy lub żel na paznokciach.

Podsumowując, zgadzamy się z Autorami, że system szkoleń i kontrola procedur sprzątnięcia stanowią bardzo ważne elementy zwalczania spor *Clostridium difficile* w środowisku szpitalnym, służąc przerwaniu łańcucha epidemiologicznego zakażeń. Chciałyśmy jednak podkreślić, że w stosowaniu jednej z najtańszych metod profilaktyki zakażeń szpitalnych, jaką jest higiena rąk, wciąż istnieją trudności i ograniczenia. Mamy nadzieję, że nasze obserwacje wskażą na konieczność poprawy dostępności środków myjących oraz uwypuklą wieloaspektowość problemu przestrzegania procedur w miejscu pracy.

Słowa kluczowe: *Clostridioides (Clostridium) difficile*, higiena rąk, zakażenia związane z ochroną zdrowia, profilaktyka, pracownicy ochrony zdrowia, zalecenia dla personelu medycznego

Key words: *Clostridioides (Clostridium) difficile*, hand hygiene, healthcare-associated infections, prevention, healthcare professionals, recommendations for healthcare workers

PIŚMIENNICTWO

1. Kabała M., Aptekorz M., Martirosian G.: Rola środowiska szpitalnego i rąk personelu medycznego w szerzeniu się zakażeń *Clostridioides (Clostridium) difficile*. Med. Pr. 2019;70(6):739–745, <https://doi.org/10.13075/mp.5893.00856>
2. World Health Organization: Wytyczne WHO dotyczące higieny rąk w opiece zdrowotnej – podsumowanie. Organization, Geneva 2009

Agata Maria Kawalec

Justyna Piwowarczyk

Anna Maria Kawalec

Krystyna Pawlas

Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu /

/ Wrocław Medical University, Wrocław, Poland

Katedra i Zakład Higieny /

/ Department of Hygiene

Adres do korespondencji / Corresponding address:

Agata Maria Kawalec

Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu

Katedra i Zakład Higieny

ul. Mikulicza-Radeckiego 7, 50-345 Wrocław

e-mail: agata_kawalec@wp.pl